

Bácsalmási Települési Értéktárban lévő értékek

I. Agrár- és élelmiszergazdaság

1. Csicsóka liszt, csicsókás zsömle zöldfűszerekkel, csicsókás kenyér, csicsóka chips

A csicsóka ősszel szépséges sárga virágokat hoz. Télen a termését kiáshatjuk az ágyásokból, és a gumókból ízletes ételeket készíthetünk.

A csicsóka gumó fogyasztásának számos előnye van, nem csak anyagcsere betegségben szenvedőknek javasolt. Bárki fogyaszthatja, aki tenni akar egészsége megőrzéséért. Gumója csak szezonálisan elérhető, lisztté őrölt formában viszont minden nap használható alapanyag főzéshez, sütéshez. Pékáruk formájában ott lehet minden asztalon.

A népszerű burgonya chipsek mintájára kikísérletezett csicsóka chips vákuumsütési technológiával készül, amely egy távol keleten elterjedt technológia. A sütés ez esetben nem igényel magas hőfokot, miáltal nem sérülnek a szénhidrogén kötések szerkezete, nem keletkeznek karcinogén anyagok, transzzsírok.

MÁBA Bt. 2008-tól önálló kutatási területként kezdett kísérletekbe a csicsóka gumó feldolgozásának új módját keresve. Így készült el az első csicsóka liszt 2008 őszén. A csicsóka liszt tartalmazza a gumó összes értékes alkotóját, nem csupán koncentrált inulin, diétás rost. A prebiotikus inulin mellett funkcionális ásványi anyagokat, nyomelemeket, esszenciális

aminosavakat tartalmaz. Tárolása, eltarthatósága, de főleg felhasználásának formái további termékek születéséhez vezetett, mint a csicsókás zsömle zöldfűszerekkel és a csicsókás kenyér.

Pékáruk gyártását FATIETA Kereskedelmi és Szolgáltató Bt. általuk működtetett Lenti Pékség vállalta el kísérleti jelleggel 2015 augusztusában. Megrendelésre bármikor gyártanak csicsókás zsemlet zöldfűszerekkel, vagy csicsókás kenyeret, de a szerény érdeklődés nem tette gazdaságossá a rendszeres sütést.

A termékfejlesztés iránya új irányt vett. Újabb kutatások alapján a zöldségfélék vákuum sütőben történő sütése során viszonylag sértetlenek maradnak az egészséget szolgáló antioxidánsok, proteinek, vitaminok, nyers rostok és egyéb alkotók.

Elérhetőség:

Bakó Mária Lujza

<https://www.facebook.com/marialujza.bako>

2. Szepte őrlő fűszerpaprika

A Szepte őrlő fűszerpaprika gondos és alapos munkával készülő termék. Ipari körülmények mellőzésével, sok kézi erővel végző munkafolyamat során kiváló minőségű termék kerül előállításra.

Szepte Tibor: „Kezdetben - még a szülőkkel együtt - saját és családi fogyasztásra készítettünk őrlő fűszerpaprikát. Minél többen megismerték, annál keresettebb lett a termék és egyre növekedett az előállítandó mennyiség. Hiszen azt adtuk, amit mi is fogyasztottunk, amelynek minőségéből presztízskérdést csináltunk.

Az alapelvek azóta sem változtak, csak a technológiát igyekeztünk tökéletesíteni, illetve a folyamatosan növekvő mennyiségi igények miatt a kapacitást növelni.

De még ma is kis üzem vagyunk, s azok is maradunk. Hiszen, ha a jól bevált technológiával csak kiváló minőséget vagyunk hajlandók előállítani (amiből nem engedünk), ez korlátot szab a mennyiség oldaláról.

Igyekszünk a lehető legjobb minőségű terméket előállítani, olyat, amelyre büszkék lehetünk, amely után távoli vidékekről is érdeklődnek.”

Elérhetőség:

Szenténé Neumann Katalin

<https://www.facebook.com/katalin.szenteneneumann>

3. Kiss termelői sajtok: füstölt parenyica, bácskai parenyica, füstölt fonott mozzarella, mozzarella

A család 2011 óta foglalkozik kistermelőként sajtkészítéssel. Érelt sajtokat, sajtkrémeket, és pasta filata típusú kézműves sajtokat készítenek minőségi, friss, teljes tejből, adalékanyagoktól mentesen. A legnépszerűbbek a pasta filata sajtaik, a parenycák és a mozzarellák. Ezeket, hogy egyediek legyenek, a saját magyartarka teheneik kiváló tején kívül helyi, bácsalmási természetű fűszerekkel, zöldségekkel teszik különlegessé.

A sajtok alvasztással, préseléssel, hevítéssel, gyúrással készülnek, rostos, szálas szerkezetűek. A füstölés bükkfával, hideg füstölőben történik.

Elérhetőség:

Kiss Zoltán

<https://www.facebook.com/hidhorgaszto>

<https://www.facebook.com/kisstermeloisajt>

4. Selyemkóró méz Farkas méhészet

A selyemfű méz különlegesen illatos és jellegzetesen fűszeres ízű méz, színe világos, hasonló az akácéhoz. Pollen tartalma alacsony, mert a méhek nem gyűjtik a virágporát.

A "FARKAS" méhészet alapjait 1987. őszén rakták le, amikor a Farkas család vásárolt 30 méhcsaládot úgy, hogy semminemű ez irányú tapasztalattal nem rendelkeztek. Az első méhészeti évük az 1987-1988-as méhészeti év volt. Egy méhészeti év az előző év szeptemberétől a következő és októberéig tart, nem úgy, mint rendszeren egy év januártól decemberig.

A kezdeti botladozások a szakirodalom ismerete ellenére szükségessé tették tapasztalt méhészbártaik elméleti és gyakorlati segítségét. A méhészkedés céljából vásároltak egy tanyát Bácsalmás és Madaras határán, ahol állandó méhészetüket berendezték. Nem vándorolnak, tehát a tanyától 5 km-re minden irányból hordják a méhek a nektárt, amiből a mézet készítik.

Az alábbi fajta mézeket készítik:

1. repceméz
2. akácméz
3. olajretekmez és facilia méz – esetenként, ha a gazdák vetették elérhető távolságon belül ezekből a növényekből adott éven belül
4. selyemkóró méz (népi nevén vaddohány méz)
5. napraforgó méz

A selyemkóróméz jellemzői:

Erős, jellegzetesen fűszeres ízű, illatos. Nyers ételek, teák, sütemények különleges ízesítője. Igazi hungarikum. Nem hordanak róla virágport a méhek, ezért virágpor allergiások is fogyaszthatják. Gyulladáscsökkentő, vérnyomás szabályozó, égési sérüléseket, sebeket gyógyít.

Méheik a mézen kívül virágport, propoliszt, viaszt és méhpempőt is termelnek, amelyek az embergyógyászat területén a méhviaszt kivételével eredményesen felhasználhatók.

Minimum méztöltési engedéllyel rendelkeznek. Árulják a mézeiket a bácsalmási piacon és otthonról is.

Elérhetőség:

Farkasné Ibolya

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100010747804335>

II. Egészség és életmód

5. "Bácsalmási finomságok" sütőtök-almazsálya krém, csemege uborka, Bácskai bivaly erős paprika krém, meggyszörp

A "Bácsalmási finomságok" helyben termelt alapanyagokból készülnek, hőkezeléssel tartósított, közös logóval fémjelzett termékek. Tartósítószer, mesterséges színezéket, hozzáadott cukrot, adalékanyagokat nem tartalmazó termékek megőrzik a felhasznált zöldségek, gyümölcsök természetes ízét, zamatát.

A "Bácsalmási Finomságok" kézműves helyi specialitás!

Helyi és környékbeli termelők által termelt alapanyagból, saját Zöldség-Gyümölcs Feldolgozó Üzemünkben feldolgozott, tartósítószer-, hozzáadott édesítőktől és mesterséges színezőanyagoktól mentes, hagyományos és új Bácskai ízek. Funkcionális élelmiszerek! Megalkotásukkor egészségünk megőrzése, fogyasztásukkal a betegségek elkerülése volt a cél. Mindezeket egységesen "Bácskai Finomságoknak" neveztük el és egy közös logóval fémjeleztük.

Üzemünk 2012-től kezdte meg munkáját, manufaktúrális módszerekkel. Először csak savanyúságot készítettünk. Mára már ínycukormentesség is készülnek. termékeink száma folyamatosan nő. Jelenleg 41 különböző termékünk van, melyeket különböző kiserelésekben hozunk forgalomba! Lekvárok, befőttek, savanyúságok, ételízesítők, szörpök, 100%-os rostos zöldség és gyümölcslevek képezik a választékot.

Termékeink közül - a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara által létrehozott - Kiváló Bácskai Termékdíj-védjegyet nyerte 2014-ben a Sütőtök Alma Zsálya krém, 2015-ben a Csemege Uborka, a Bácskai Bivaly (erős paprika krém) és a Meggyszörp.

Elérhetőség:

Egészséges Bácsalmásért mintabolt, Bácsalmás, Rákóczi út 11.

www.bacsalmasifinomsagok.hu

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100063519938558>

III. Épített környezet

6. Hősök tere

A város ékessége a területi egységként helyi védelem alatt álló Hősök tere, amely magában foglalja a gondozott, kellemes hangulatú, sétányokkal ellátott Templomparkot. Itt állnak az emlékművek (Szülőföldjükről előzőtt népek emlékműve, Szentháromság-szobor, I. világháború hősi halottainak országzászlós emlékműve, II. világháborús emlékmű), és itt található a kisváros legszebb épületei: köztük a historizáló stílusban épült műemlék épületek, a Római katolikus templom, a Siskovics-kúria, valamint a Csausher- és az Ulrich-palota. Az újkori Almásnak 1803-tól kezdődően kialakított főtere négy klasszicista stílusú épületével (római katolikus templom, Siskovics-kúria, Kovachich-kúria, Antunovics-kúria) lett a mezőváros vallási, hatalmi-igazgatási és gazdasági központja.

(Almás falu viszonylag új keletkezésű település. Bár az 1715-ös országos összeíráskor 7 család, 1720-ban pedig 6 család lakta, hivatalosan csak 1720. szeptember 14-én vették fel a Bács megye a falvak sorába.

A falu a királyi kamara tulajdona volt egészen 1803-ig, amikor is eladományozták 6 nemesi családnak, akiknek ez közös tulajdonuk volt. A legnagyobb része a Rudics családnak volt, a falu egyharmadának tulajdonosai voltak.

A falu határáról már a 18 század közepén készült térkép, a belterületet azonban nem ismertük.)

Az első belterületet magában foglaló térkép 1842-ben, vagyis az újraterelődés után 122, az eladományozás után 39 évvel később készült. A térkép az utolsó feudális kori úrbéri tábla melléklete volt, amelyen fekete színnel és sorszámmal jelölték a jobbágyházakat, fehér színnel és sorszám nélkül pedig az uradalom tulajdonában lévő építményeket. A térképen jól látható az akkor már mezőváros főtere, az egymagában álló római katolikus templommal és kétoldalt, valamint vele szemben épült, többnyire urasági kúriákkal. A templom mögötti részen épült a városháza, a jegyzői lakás és a korabeli plébánia épülete is, vagyis a tér a mezőváros társadalmi életének központja volt.

Maga a templom és további három kúria klasszicista stílusban épült, amire igencsak büszkék lehetünk, mert nem valószínű, hogy hasonló nagyságú településen, mint Almás, ennél többet találunk.

Az idők folyamán, a térképen látható házak mellett további, igen igényes házak is épültek, teljesen megváltoztatva a tér arculatát.

A tér sokáig üres mező volt. Egy 1900-as évek elején készült képeslap szerint néhány fa volt rajta, egyébként füves terület volt, sőt egy kis vizes árok is volt rajta, amely még a huszadik század közepén is megtalálható volt. A teret az 1918-21-ig terjedő megszállás idején a szerb katonák parkosították.

Neve az idők folyamán többször változott. Előbb Fő térnek nevezték, majd gróf Apponyi Albertről nevezték el, a második világháború után pedig Sztálin tér volt a neve. Jelenlegi nevét, a Hősök tere nevet 1956 után kapta.

A tér épületei:

Római katolikus templom

Az új római katolikus elemi fiúiskola, gr. Széchenyi u. 73.

A jegyzői lak, Hősök tere 1.

A városháza, Hősök tere 2.

A Csauscher és Ulrich palota, Hősök tere 3. és 4.

A Schoblocher féle polgárház, Hősök tere 5.

A Hoffmann féle polgárház, Hősök tere 6.

A Némethszeghy, később Siskovics kúria, Hősök tere 7.

A Praefort féle gyógyszertár, Hősök tere 8.

A takarékpénztár, Hősök tere 9.

A Nemzeti Szálló, Hősök tere 10.

A postaépület, Hősök tere 11.

A Koronay ház, Kishíd u. 18.

A Kovachich kúria, Hősök tere 12.

Az Antunovich kúria, Hősök tere 13.

A Főszolgabírói Hivatal, Hősök tere 14.

Lakóház, a tér és a Szt. János utca sarkán.

Állami Polgári Iskola, Szent János utca 26.

A Rudics ház.

IV. Ipari és műszaki megoldások

7. Skorutyák kékfestő műhely, családtörténeti kiállítás

Bács-Kiskun Vármegyei Értéktár része.

Bácsalmáson megszakítás nélkül 1879. óta működik a Skorutyák család kékfestő műhelye. A dinasztia négy generációja élt és dolgozott e falak között. Az utolsó kékfestő mester, Skorutyák János 2014 februárjában hunyt el. Őseitől rámaradt szerszámokkal, a régi házban, ősi technológiával dolgozott. Gyűjtötte a kékfestés emlékeit, őrizte a hagyományait. Szakmai titkait, hatalmas ismeretanyagát szívesen adta át az érdeklődőknek. Munkásságát számos díjjal ismerték el. Műhelyében a kékfestés eszközei működés közben is megtekinthetők voltak, rendszeresen fogadott látogatókat a világ minden tájáról a környékbeli iskolásokig.

Az alapító ükunokája 2015-ben egy átfogó felújítás keretében létrehozott egy látogatóbarát, élő műhelyt, amelyben a muzeális gépek működés közben is megtekinthetők. A Skorutyák kékfestő dinasztiának pedig egy családtörténeti kiállítás állít emléket. A máig működő kékfestő műhelyben Bakos Zoltán népi iparművész folytatja a több mint százéves hagyományt.

Elérhetőség:

Bácsalmási Kékfestő Műhely, Bácsalmás, Kossuth utca 49.

www.kekfesto.hu

V. Kulturális örökség szellemi és tárgyi javai

8. Bácsalmási Római Katolikus Templom - Szent Kereszt Felmagasztalása Plébániatemplom

A település központi teresedésének nyugati felében, szabadon álló, kereszthajós, keleti homlokzati tornyú, nyeregtetős templom. A szentély és a keresztszárak félköríves záródásúak, a szárak csatlakozásánál sekrestyék, emeletükön oratóriummal. A keleti homlokzaton karzatszint magasságú oszloppárokra helyezett, íves timpanonnal lezárt kapuépítmény, mellette félköríves záródású szoborfülkékben Szent Flórián és Szent Orbán szobra.

A Bácsalmási római katolikus templom műemléki védelem alatt álló érték.

"Nem visel házszámot, a valószínűleg a község második, harmadik és negyedik temploma.

Az első templom, igen szerény épület volt. Vesszőből font és sárral betapasztott, úgynevezett paticsfalú építmény, kb. 1720-tól szolgált az istentiszteletekre. Valószínűleg a Kossuth és a Rákóczi utcák kereszteződése táján állt, mert a körülötte kialakult temető a Rákóczi utca páratlan számozású oldalán, a házak kertjeiben ma is megtalálható.

Ennek a templomnak aligha nevezhető építményt kb. esztendeig használták, de a lakosság számának növekedésével kicsinek bizonyult, ezért Maurovics Péter, a korabeli plébános új templomot építtetett a Kamarával, de nem ezen a régi, hanem a mostani helyen.

Ez az 1759-ben épült templom is gyenge anyagból, vert falból és vályogból készült és nem volt szigetelése sem, így hamarosan a talajvíz áldozata lett és 1770-es években összedőlt.

A harmadik templomot 1779-ben építette a királyi kamara, most már téglából, de ennek meg az volt a hibája, hogy kicsire sikerült, mert a falu lakossága állandóan emelkedett.

A megoldást az 1822-23-ban épült templom hozta, amely a mai méretekkkel épült, de nem volt azonos a maival, mert 1904-1905 között átépítették, részben hozzáépítéssel, a falak magasításával, boltívekkel, új fedélszékkal és a torony magasításával. A templomot belülről 1910-11 között Kuczka Mihály templomfestő díszítette secco technikájú képeivel.

Az új templom, amely klasszicista stílusban épült, 1823-ra lett kész és november 30-án áldotta meg Mihalovits Máté almási plébános.

Az új templom alapméreteiben a maival azonos, vagyis kb. 48 méter hosszú, 14 méter széles kereszthajós építmény, egy ablaksoros toronnyal. Stílusa túlnyomóan klasszicista. Így megtalálható rajta a homlokzat rizalitja, a bejárat mellett 2-2 db fél oszloppal, ion stílusú oszlopfővel, téglalap alakú lizénák, a bejárat és az ablakok feletti félköríves záródás, a toronyláb melletti attika, végül a toronysisak formája.

A templom ma már nem az eredeti formájában van meg, mert 1904-1905-ben jelentős átépítést szenvedett, amely azonban a homlokzatot és a stílusjegyeket nem változtatta meg. A belső boltozatok kialakítása miatt magasították a falakat, új fedélszék készült és a tornyot is esztétikai okokból, egy ablaksorral megemelték, amely így kb. 40 méter magas. Akkor készültek a színes üvegablakok is. Természetesen, az idők folyamán több, kisebb nagyobb tatarozáson és korszerűsítésen is átesett. Korszerűsítették a világítást, a fűtést, elektromos vezérlésű lett a toronyóra és a harangozás is. Az új, nagyon impozáns orgona 1996-ban készült. A toronyra 2008-ban került új templomsisak, vörösrézborítással, illetve új az aranyozott kereszt is.

A templomban van eltemetve a főkegyurak közül a báró Rudics család, a Némethszeghy és a Kovachich család néhány tagja.

A templom homlokzati falában négy vörös márvány emléktábla található, a félkörös külső szentélyfalon pedig almási Némethszeghy István epitáfiuma (sírfelirata) 1826-ból.

Elérhetőség:

<https://www.facebook.com/bacsalmasiplebania>

9. Bácsalmási Református Templom

A Bácsalmási református templom Wellauer Károly tervei szerint épült 1939-ben. A kalotaszegi stílusjegyeket viselő templomot a református hagyományokhoz híven kívül-belül fehérre festették. A toronyban három harang helyezkedik el, a "délidőben megszólaló harang" Slezák László műhelyében készült 1939-ben. A nagy haragon a következő felirat olvasható: "Tebenned bízunk eleitől fogva Uram! E hit erejével hirdetem a trianoni határ mentén, hogy a magyaroké e föld örökké!"

A templom udvari bejáratát faragott székelykapu teszi különlegessé. Az udvari részen található még az 1987-ben állított, a gyülekezetalapítók és az első lelkipásztor emlékét őrző emlékoszlop, valamint hat kopjafa, amelyek Lipka Mihály fafaragó alkotásai. Az avatási ünnepségen köszöntőt mondott és megáldotta dr. Tóth Károly, a Dunamelléki Egyházkerület püspöke. Az emlékoszlopon a 23. zsoltár szövege olvasható.

A templom bejáratának jobb oldalán található az 1939. július 2-án rendezett templomszentelés emlékére állított vörös márványból készült emléktábla.

Elérhetőség:

Bácsalmás, Gróf Teleki József utca 25.

10. Siskovics-kúria

Az 1803-1812 között épült műemléki védelem alatt álló kúriát Bácsalmás Város Önkormányzata a Széchenyi 2020 program kertében eredeti állapotába állította vissza 2021 év folyamán és udvarával együtt teljeskörű felújítás eredményeként látogatóközpontot hozott létre, Bácsalmás 19. századi felvirágzását bemutató kiállítással és turisztikai információs központtal. Az interaktív kiállításon megelevenednek a 19. századi Almás egykori földesurai, a Siskovics-kúria néhai lakói, valamint a település híressé vált 19. századi szülöttei.

A telek, amelyen a kúria is épült az 1803-ban adományos Moson vármegyei származású Némethszeghy István és János tulajdona volt.

A telek, ahogyan ez a korai térképen is látszik, az új iskolától a mai Petőfi utcáig, illetve innen egészen a Rákóczi utcáig terjedt. A telken akkor lakóház, borsajtolásra szolgáló fészter, istálló és magtár volt, a Rákóczi utcában pedig a kertész háza állott.

Amikor 1812-ben Némethszeghy János meghalt, az ő István fia és ugyancsak István nevű testvére egyezséggel kétfelé osztották az ingatlant, mégpedig keresztben. A térre néző házas telket a fiú, a Rákóczi utcára néző telket pedig a nagybácsi kapta. Az egyezségből az derül ki, hogy a házat még Némethszeghy János építtethette 1803-1812 között klasszicista stílusban.

A Némethszeghyek 1856-ban férfiágon kihaltak, de a kúriában 1870-ben bekövetkezett haláláig Némethszeghy Erzsébet lakhatott. A kihalás miatt a kamara a birtokot visszavette és 1877-ben eladta almási és gödrei Siskovics Tamásnak.

Siskovics Tamás monogramja ma is látható a timpanon közepén. 1898-ban bekövetkezett halála után másod unokatestvére, báró Vojnics István örökölte vagyonát, így ezt a kúriát is. Férje halála után báró Vojnicsné Szabovljevics Danica, adott el a házhoz tartozó telekből házhelyeket.

Az épület, valószínűleg még az 1920-as években a Fischhoff család tulajdona lett, majd 1945 után dr. Faragó Dezső körzeti orvos tulajdonába került. Halála után élettársától vette meg a város és rendezte be 1986-ban a Gyűjtemények Házát.

Elérhetőség:

Bácsalmás, Hősök tere 7.

<https://www.facebook.com/siskovicskuria>

11. Szülőföldjükről elűzött népek emlékműve

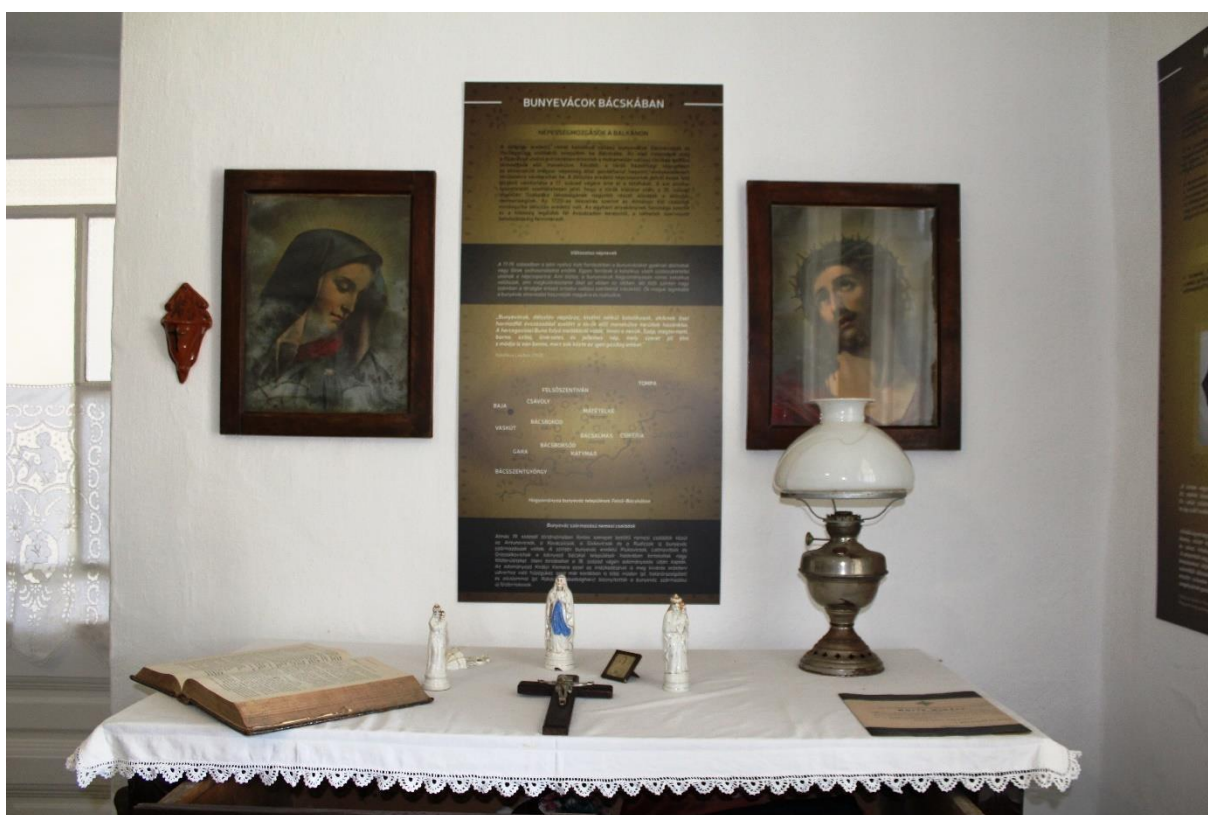

A Hősök terén 1997-ben felavatott emlékmű, Fusz György alkotása. Az emlékmű egyaránt emléket állít a kitelepített sváboknak, elhurcolt zsidóknak, sokat szenvedett bunyevácoknak és szerbeknek, valamint a Csallóközből, Székelyföldről és Szabolcsból idetelepített magyaroknak, akiknek sorsát egy magába roskadt, a kétségbeeséstől meggyötört figura jelképezi, amely „mintha Rodin Gondolkodójának kései, megfáradt utóda lenne”(Ember Mária: A halálos fáradtság szobra. Barátság, 1997. 5. sz. 1865. oldal)

Az emlékmű Fusz György szobrász, keramikus iparművész, a Pécsi Tudományegyetem Design és Médiaművészeti Intézet Formatervezés Tanszék egyetemi tanárának alkotása.

Az emlékmű felállítását Tabajdi Csaba, Bácsalmás országgyűlési képviselője kezdeményezte. Az avató beszédet dr Gaál Zoltán, az Országgyűlés Elnöke tartotta. Az avató ünnepség 1997. szeptember 13-án volt Bácsalmáson.

12. Bácsalmási Tájház és udvara

Az 1780-ban épült sváb parasztházat és udvarát Bácsalmás Város Önkormányzata a Széchenyi 2020 program keretében 2021 folyamán felújította és tájházat hozott létre. A tájház és udvara interaktív kiállításának köszönhetően a bácsalmási németek és bunyevácok életét, Bácsalmás helytörténetét egészen a honfoglalástól a 19. század közepéig ismerheti meg a látogató.

Bácsalmáson a mai Kossuth utcát az 1780-as években betelepített német családok részére építették. A Bácsalmási Kékfestő Műhely szomszédságában lévő korhű sváb parasztházat és udvarát Bácsalmás Város Önkormányzata 2014-ben azzal a céllal vásárolta meg, hogy egy komplex tájház és régészeti emlékparkká alakítsa.

A tájház berendezésének nagy része lakossági összefogás, gyűjtés eredménye.

A tájházban Bácsalmás helytörténete, valamint a bácsalmási sváb és bunyevác hagyományok kerülnek bemutatásra interaktív és élménypedagógiai módszerekkel.

A lakóhelyiségek mögött kialakításra kerülő fedett rész közösségi és a hagyományörző rendezvények megtartására alkalmas, amelyek segítik hagyományaink feltárását, megújítását és továbbadását, valamint a tájház élővé tételét.

A tájház épülethez tartozó 400 négyszögöl területen került kiépítésre a Bácsalmási Régészeti Emlékpark. A látogatók időrendi sorrendben követhetik nyomon Bácsalmás történetét. A település az ásatások alapján, 10 interaktív állomáson az őskortól a török kor végéig, valamint a rác betelepülők régészeti emlékein keresztül kerül bemutatásra.

A látogatók a különböző korszakokra jellemző tárgyakról és fontosabb kutatási eredményekről kaphatnak átfogó képet. Az emlékparkhoz tudományos és ismeretterjesztő előadások, múzeumpedagógiai órák, játszóházak, kézműves foglalkozások és különböző rendezvények is kapcsolódnak.

A „Bácsalmás. Fejezetek egy felső-bácskai kisváros történetéből” helytörténeti könyv 226. oldalán lévő térképen a jelenlegi tájház helyrajzi száma 421. A mellékelt úrbéri lista szerint a 421. számú ház tulajdonosa 1841-ben Giszinger Gáspár volt. A Giszinger családot 1947-ben telepítették ki, tehát több, mint 100 évig, 6 generáción keresztül éltek ebben a házban. A kitelepítés után egy Száva nevű család élt a házban, majd Rasztik Ferenc és családja költözött be. Rasztik Panna néni halála után 2000-ben Skorutyák János képfestő népi iparművész vásárolta meg az épületet. Skorutyák János halálakor 2014-ben vásárolta meg a város.

Elérhetőség:

Bácsalmás, Kossuth utca 51.

<https://www.facebook.com/bacsalmasitajhaz>

13. Backnang emlékkút

A Backnang Emlékúttal Bácsalmás város és Backnang város méltó emléket kíván állítani a második világháborút követően, 1945 januárjától kitelepített bácsalmási svábok számára, akik nagy részét a német városba, Backnang-ba telepítették. A két település együttműködése a kezdetektől fogva szoros és folyamatos. 1988-óta Backnang és Bácsalmás testvértelepülések.

A Backnang Emlékutat Dr. Szemerey-Kiss Balázs kőszobrász-restaurátor, a Magyar Képzőművészeti Egyetem, Restaurátor Tanszék tanszékvezető, specializáció vezető egyetemi adjunktusa készítette gránitból 2020-ban. A kutat körülölelő árnyékoló szerkezet és tér Böttkösné Molnár Erzsébet bajai építészmérnök és Kerényi Tamás helyi építő mérnök tervei alapján készült.

Bácsalmás Város Önkormányzata és a Bácsalmási Német Önkormányzat Vidékfejlesztési Program keretén belül nyertes pályázatainak köszönhetően lett kialakítva a Backnang Emlékút és felújítva a körülölelő tér 2020-2021 folyamán.

Elérhetőség:

Bácsalmás, Szent János utca 7.

<https://www.facebook.com/backnangemlekkut>

14. Kabai Károly festőművész alkotói munkássága

Kabai Károly (1896-1986)

Művészete szorosan kötődik a valósághoz, a való világot örökíti meg. Korai munkái csendéletek és tájképek, később Bácsalmás jellegzetes épületeit festette meg.

Kabai Károly festőművészt nagyon sokan ismerik, ha nem is személyesen, de a festményein keresztül biztosan. Életében nem volt önálló kiállítása Bácsalmáson, nem kapott szakmai díjakat, bár az elmondások szerint a régi ismerősök, festők többször is megkeresték, hogy legyen a Képzőművészeti Alap tagja, de nem vállalta. Semmilyen közösségbe, egyesületbe, pártba nem lépett be. Nem nagyon szerette a kötöttségeket, a szabadság fontos volt a számára, nagyon szerényen és szegényen élt.

A kutatómunka során meglepő volt, hogy mennyi család otthonában „megbújva” megtalálható egy - egy festménye, vagy, ahogy az emlékek között megelevenedett a művészhez kapcsolódóan egy-egy történet.

Kabai Károly 1896. október 27-én született Ráckeven szegény iparos családban. Fiatal gyermekkorától vonzódott a művészetekhez, különösen a festészethez. „Östehetsége” kifejtésére a családnak nem volt anyagi fedezete, ezért „címfestőként” tanulta ki a szakmáját Budapesten. Ott élt és dolgozott. Munkáltatója jóvoltából többször – áruszállítás címén – megjárta Bécset, ahol a Szent István dóm előtt megcsodálhatta a tehetséges utcai festők munkáját.

Az I. Világháború kitörésekor a császári és a királyi 32. gyalogezredbe vonultatták be Budapestre. A gyalogsági kiképzést követően géppuska irányzói és kezelői kiképzést kap. A háború után címfestőnél dolgozott, ha nem volt munkája a főnökét rajzolta le. Az ő tanácsára, ösztönzésére támogatással került a Nagybányai festőiskolába, ahol tanulta a festészetet, két félévet végzett el, de pénz hiányában nem fejezte be. Ha nem volt munkája, akkor festészetből próbált megélni, de volt csapos a Gundel étteremben is.

1941-ben ismét bevonultatják, 1944-ben szerelik le. A háborúban való részvétel végigkísérte egész életében, különösen a lövészárokból eltöltött idő, ahol a katonák nagy ellensége volt az időjárás, a zaj, az egészségügyi és tisztasági állapotok. Mindig a háborúra, a lövészárokra emlékeztette a zaj és a sár, ezt soha nem szerette.

Felesége Bach Margit, varrónő volt. Háború után Madarasra menekültek, majd itt Bácsalmáson kaptak egy kicsi 2 szobás, konyhás juttatott házat. Műtermében fellelhető volt egy asztal, egy komód és rengeteg macska. Intelligens, olvasott ember volt, a festés mellett szeretett zongorázni, énekelni. A visszaemlékezések szerint sokszor elmesélte, hogy gyerekkorában operaénekes szeretett volna lenni.

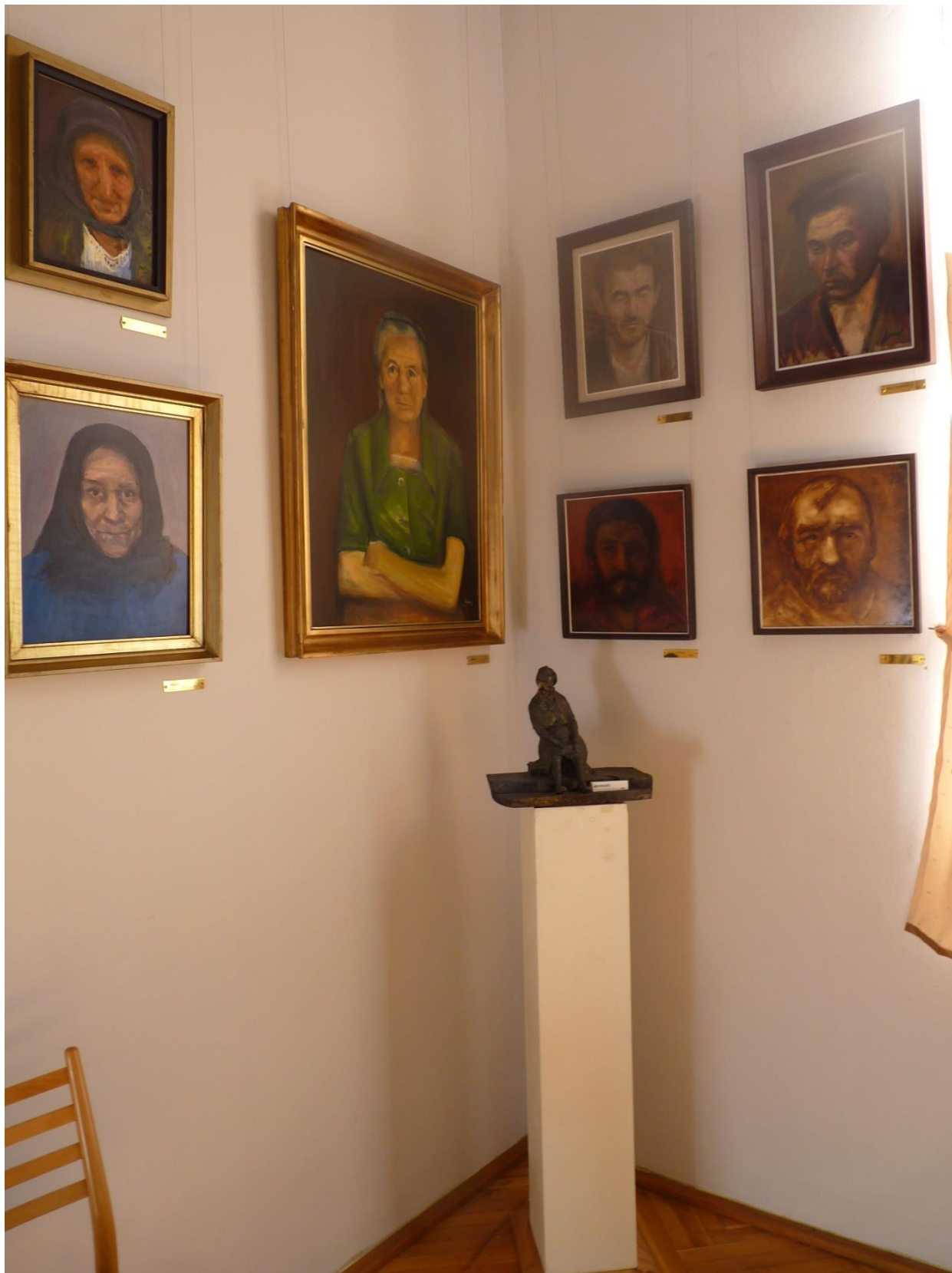
Alkalmi munkákból és a festészetéből élt. Korai munkái tájképek és megragadó csendéletek. A későbbiek során Bácsalmás jellegzetes épületeit festette meg. 100 számra festette a képeket, de mégsem tudott eleget festeni, állandóan vették, vitték festményeit a kitelepített németek, a bácsalmásiak, és a környékiek. Ha nem volt pénze képpel fizetett, pl. 5 kg krumpliért.

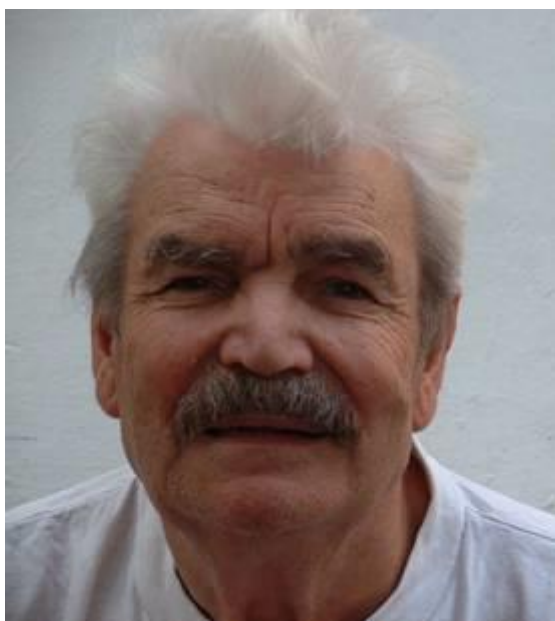
Művészete nem elvont, szorosan kötődik a valósághoz, a látható világot jeleníti meg. Kabai Károly eltékozolt tudása, későn felismert művészi tehetsége nagy veszteség.

2017-ben a Bácsalmási Kulturális Központban a magángyűjteményekben őrzött festményeiből készült kiállítás, a festő alkotói munkássága került bemutatásra, valamint 2018-ban a festményiből naptár is készült.

15. Dulity Tibor népművelői, festőművészi és képzőművészi munkássága

Bács-Kiskun Vármegyei Értéktár része.

Dulity Tibor festőművész (1935-2005)

Dulity Tibor, Bácsalmáson született festőművész állandó kiállítása a Dulity Képtárban, a Vörösmarty Mihály Városi Könyvtárban (Bácsalmás, Hősök tere 10.) tekinthető meg. A képzőművészeti gyűjteményt, ami 93 darab festményből és 32 darab szoborból, kislasztikából áll, a festőművész ajándékozta a városnak.

Bácsalmáson született, itt élte "szegényen is boldog" gyermek- és ifjúkorát. Népművelőként kezdte pályáját, a Művelődési Ház színjátszó- és rajzsakkörét vezette, majd az intézmény

igazgatója lett. 1959-től népművelő Helvéción, 1966-tól a MEDOSZ megyei bizottságának munkatársa. Felsőfokú tanulmányait követően 1977-től a Szakszervezetek Megyei Tanácsa főmunkatársa. Hittel és szeretettel végzett munkája mellett az Amatőr Képzőművészek Tanácsa elnöke, majd a Szabad Képző-és Iparművészek Szövetségének országos, illetve megyei művészeti vezetője. valamint a Bácsalmás Baráti Köre Egyesület alapító tagja volt. 1993-tól dr. Benkő Évával közösen vezette a fülöpkabai tájképfestő alkotótábort. Az első önálló bemutatkozása óta száznál több kiállítása volt hazánkban és külföldön. Alkotásait számos közintézmény és magángyűjtő őrzi. 2004-ben munkássága legfontosabb állomásait reprezentáló közel másfél száz alkotását adományozta városunknak, amelyből a Dulity Tibor Képtár létesült.

Elismerései:

1984-85. SZOT Művészeti Ösztöndíj

1988. "Kiváló Népművelő" kitüntetés

1990. Bácsalmás Város Művészeti díj

2002. Kiskunfélegyháza Művészeti díj

2005. Bácsalmás Város Díszpolgára (posztumusz)

2005. Bács-Kiskun megye Művészeti díja (posztumusz)

Elérhetőség:

Bácsalmás, Hősök tere 10.

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100064688886393>

16. Szénásiné Harton Edit alkotói munkássága

Szénásiné Harton Edit (1938-2022)

Szénásiné Harton Edit cikkei, tudósításai az 1970-es évektől, helyismereti publikációi az 1980-as évektől jelennek meg. A Bácsalmási dolgozatok című kiadványsorozat szerkesztője. Könyvei és cikkei mellett több nyomtatott és online kiadványt szerkesztett és rendezett sajtó alá.

Szüülőhelyén, Bácsalmáson végezte általános és középiskolai tanulmányait, 1957-ben érettségizett a Hunyadi János Gimnáziumban. 1959-ben fényképész szakvizsgát tett. Első gyermeke születéséig fényképész és a helyi ipari iskola szakoktatója. 1963. október 1-jétől félállásban, 1965-től teljes munkaidőben a bácsalmási Vörösmarty Mihály Könyvtárban dolgozott, miközben 1964-67-ben középfokú szakképesítést, majd a 2/1976-os OM rendelet alapján felsőfokú könyvtárosi oklevelet szerzett. A könyvtári munka valamennyi területén dolgozott. Katalogizált, a helyismereti gyűjtemény számára fotózott, gyermekfoglalkozásokat vezetett, később területi módszertani feladatokat is ellátott, több pályázaton sikerrel vett részt. 1974. szeptember 1-jétől a könyvtár vezetője. Működéséhez kötődik 1984-85-ben a galériával és raktárhelyiséggel bővült, gázfűtéssel és új bútorzattal ellátott könyvtár felújítása.

Feladatköre 1989-től a Gyűjtemények Háza, 1991. május 1-jétől a Művelődési Központ irányításával bővült. 1999. december 31-ig a Közművelődési Intézmény és Vörösmarty Mihály Városi Könyvtár elnevezésű összevont, önállóan gazdálkodó intézmény igazgatója.

Szüülővárosában végzett közel négy évtizedes könyvtárosi, közművelődési tevékenységét követően 2000-től nyugdíjas, helytörténeti kutatással foglalkozik.

Közeleti tevékenysége: Az 1970-80-as években a Hazafias Népfront Bács-Kiskun Megyei Honismereti Albizottságának tagja, a rendszerváltást követően a Bács-Kiskun Megyei Honismereti Egyesület (1999-2005 között elnökségi) tagja, 1988-tól a Bácsalmás Baráti Köre Egyesület vezetőségi tagja.

Könyvek:

☐ A bácsalmási Hunyadi János Gimnázium évfordulós emlékkönyve 1953-1993. Kiad: Hunyadi János Gimnázium, Bácsalmás, 1993. (Társszerző)

☐ Bács-Kiskun megye kézikönyve. (Főszerk. Szabó Klára. Bp. CEBA-Hungary Kft, 1997.) – (Bácsalmás, Bácsszőlős, Csikéria, Katymár, Kunbaja, Madaras, Mátételke, Tataháza településtanulmányok szerzője.)

☐ A kisipar és a 100 éves Bácsalmási Ipartestület. Kiad: Bácsalmás Baráti Köre Egyesület, Bácsalmás, 1998. 76 p. ill. (Bácsalmási dolgozatok)

☐ Bácsalmás. Fejezetek egy felső-bácskai kisváros történetéből. Szerzői kiadás, Bácsalmás, 1999. 298 p., ill. (Társszerző)

2. bőv. online kiadás 2006 – (Szerkesztő): <http://www.bacsalmas.hu/Ekonyvtar/bacsalmas.pdf>

☐ A bácsalmási Hunyadi János Gimnázium 50 éves jubileumi emlékkönyve 1953-2003. Kiad: Hunyadi János Gimnázium, Bácsalmás, 2003. (Társszerző)

☐ Bácsalmás és környéke. Almanach. Szerzői kiadás. Bácsalmás, 2007. 326 p., ill.

☐ A bácsalmási gazdaság hatvan éve. Bácsalmási Állami Gazdaság – Bácsalmási Agráripari Zrt. 1949-2009. Kiad: Agráripari Zrt. Bácsalmás, 2010. 200 p., ill. (Társszerző: Sáfár Violetta Zsófia. - Online kiadás:

<http://www.bacsalmas.hu/Ekonyvtar/A%20bacsalmasi%20gazdasag%2060%20eve.pdf>

☐ Bácsalmási közelmúlt. Helytörténeti tanulmányok. (Szerk. Kiss Pál.) Bp., Navigátor, 2013. 139. p. (Bácsalmás könyvek 4.)

Cikkek, tanulmányok

☐ A vasútépítés nagy korszaka. 120 éve adták át a forgalomnak a Baja – Bácsalmás -Szabadka vasútvonalat. In: Bácsország, 2004/X-XII, (31.) 20-22. p.

☐ A bácskai vasutak 1920-tól napjainkig. In: Bácsország, 2005/1. (32.) 37-40. p.

☐ Az 1956-os forradalom és szabadságharc bácsalmási eseményei. In: Bácsország, 2006/3. (38.) 32-35. p.

☐ Bácsalmás közép fokú oktatásának hét évtizede. (A mezőgazdasági középiskola.) In: Bácsország, 2009/1. (48.) 86-90. p.

☐ A képes levelezőlap története. Bácsalmás Képes levelezőlapokon. In: Múzeumőr, 2006. 4. 11. p.

☐ Húsz éves a Bácsalmás Baráti Köre Egyesület. In: Múzeumőr, 2008. 2. 25-26. p.

☐ Bácsalmás nemzeti kisebbségei. In: Múzeumőr, 2009. 3. 99-102. p.

☐ A bácsalmási Rákóczi úti iskola 125 éve. In: Évkönyv 2. Vajdasági Magyar Helytörténeti Egyesület, Bajmok, 2011. 199-207. p.

Online kiadványok szerkesztése

<http://vmkb.uw.hu/helyt.htm> (Vörösmarty Mihály Könyvtár honlapján)

- ☐ Visszaemlékezések (2007): Hunyadis öregdiákok; A Bácsalmási Mezőgazdasági Középiskola tanulói voltunk; Skribanek Istvánné: Emlékeim.
- ☐ Helyismereti kisdolgozatok (Nagy Mária: Bácsalmás és környékének vizei és élővilága Zöld Szíves szemmel. 2008.)
- ☐ A Bácsalmás Baráti Köre Egyesület honismereti tevékenysége- Képek – események. Készült a honismereti mozgalom 50. évfordulójára.

17. Horváth Zoltán dr. PhD. alkotói munkássága

Dr. Horváth Zoltán Ph.D.
egyetemi tanár

Horváth Zoltán (1946-2021)

Szakterülete a növényvédelem, a későbbiekben a természetvédelem. E témákban 223 tudományos cikke jelent meg, 20 szakmai könyv társszerzője. Foglalkozott régészettel, numizmatikával és hadtörténettel. Nevéhez fűződik a Bácsalmás környéki természeti ritkaságok, régészeti lelőhelyek felfedezése.

Általános iskolai tanulmányait Bácsalmáson végezte. Baján, a közgazdasági technikumban érettségizett. A kiskunhalasi felsőfokú mezőgazdasági technikumban folytatott tanulmányait követően 34 éven keresztül az országos hírű Bácsalmási Állami Gazdaságban dolgozott. Munkája mellett a Debreceni Agrártudományi Egyetemen 1977-ben agrármérnöki, 1981-ben növényvédelmi szakmérnöki oklevelet, 1983-ban egyetemi doktori oklevelet, 1997-ben a

Pannon Egyetem keszthelyi Georgikon Mezőgazdaságtudományi karán kandidátus (PhD) tudományos fokozatot szerzett. 1992-től a Debreceni Agrártudományi Egyetem, 2008-tól a Keszthelyi Georgikon címzetes egyetemi docense, több külföldi növényvédelmi kutatóintézet külső munkatársa.

Agronómusból osztályvezető lett, majd a Bácsalmási Napraforgótermelési Rendszer állományában főmérnöki feladatokat látott el. 1997-99 között a részvénytársasággá alakult gazdaság (Bácsalmási Agráripari Rt.) kutatás-fejlesztési igazgatója, 1999. július 1-2001. április 22. között vezérigazgatója. 2001-től a Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Karának tudományos főmunkatársa.

Helytörténeti könyvei:

☐ A felvidéki magyarok Bácsalmásra telepítésének igaz története (1947-1997.) Bácsalmás, 1997. 208 p.

☐ Bácsalmás. Fejezetek egy felső-bácskai kisváros történetéből. Bácsalmás, 1999. (Társszerző) - Átd. online kiadás: <http://www.bacsalmas.hu/Ekonyvtar/bacsalmas.pdf>

☐ És mi hazatértünk az andódi harangszóra. Bácsalmás, Felvidéki Magyarok Közössége, 1998. 600 p., ill.

☐ Adatok Bácsalmás város hadtörténetéhez. Honvédeink (1848-1918). Bácsalmás, 2004. 257 p., ill. – Online kiadása: <http://www.bacsalmas.hu/Ekonyvtar/hadtortenet.pdf>

☐ Bácsalmás város zsidó közösségének története (1750-1950). Bácsalmás, 2006. 451 p., ill. -
Online kiadása:

<http://www.bacsalmas.hu/Ekonyvtar/zsidotortenet.pdf>

☐ Madaras község története I. Adatok a zsidó közösség történetéhez (1790-1950). Madaras, 2008. 202. p., ill. (Társszerzők: Horváth Henriett, Nothof Éva)

☐ Madaras község története II. Honvédeink, katonáink (1848-1921). Madaras, 2010. 365 p., ill. (Társszerző: Nothof Éva.)

☐ Madaras község története III. (1920-1945). Szerk. Nothof Éva. Madaras, 2013. 595.p., ill.

18. Dr. Sövény Mihály alkotói munkássága

Dr. Sövény Mihály (született: Bácsalmáson 1940. február 26-án)

Közel három évtizede foglalkozik genealógiával, belső migrációval, névtannal és főképp Bácsalmás helytörténetével. Részt vett a Backnangban megjelent Ortssippenbuch der

Deutschen in Batschalmasch/Batschka című négykötetes munka összeállításában.

Általános és középiskolai tanulmányait szülővárosában, jogi tanulmányait a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán végezte, majd ügyvéd-jogtanácsosi szakképesítést szerzett. A Bácsalmási Ügyvédi Munkaközösség tagja volt annak megszűnéséig. Ezután öt évig a Bajai Földhivatal bácsalmási kirendeltségét vezette 1997-ig, amikor nyugállományba ment. Ügyvédi tevékenysége mellett a helyi népfrontbizottság tagjaként dolgozott, 1990-94-ben alpolgármesterként vett részt Bácsalmás közeletében. Tagja a Bács-Kiskun Megyei Honismereti Egyesületnek, valamint alapítóként a Magyarországi Németek Családkutató Egyesületének.

Könyvek:

☐ A bácsalmási római katolikus templom. Kiad: Bácsalmás Baráti Köre Egyesület, Bácsalmás, 1998. 76 p. ill. (Bácsalmási dolgozatok)

Átd., bőv., online kiadása: <http://www.bacsalmas.hu/Ekonyvtar/katemplom.pdf>

☐ Bácsalmás. Fejezetek egy felső-bácskai kisváros történetéből. Bácsalmás, 1999. (Társszerző). Átd. online kiadása: <http://www.bacsalmas.hu/Ekonyvtar/bacsalmas.pdf>

☐ Bácsalmási évszázadok. Helytörténeti tanulmányok. (Szerk. Kiss Pál.) Bp., Navigátor, 2011. 196 p. (Bácsalmási könyvek 2.)

☐ Bácsalmási birtokosok. Helytörténeti tanulmányok. (Szerk. Kiss Pál.) Bp., Navigátor, 2012. 170 p. (Bácsalmási könyvek 3.)

☐ Bácsalmás családkönyve 1740–1826. (Kunbaja és Mateovics pusztá lakóival, a német telepesek nélkül.) Bácsalmás, Szerző, 2013. 600 p.

Cikkek, tanulmányok:

☐ Adalék Madaras község újratelepítéséhez. In: Vajdasági Magyar Helytörténeti Társaság évkönyve 1. Bajmok, 2010. 54-59. p.

- ☐ További adalékok Madaras község újraterelítéséhez. In: Vajdasági Magyar Helytörténeti Egyesület évkönyve 2. Bajmok, 2011. 226-229. p.
- ☐ Bácsországban megjelent írásai:
- ☐ A bácsalmási harangok. 2002/X-XII. (23.) 36-39. p.
- ☐ Bácsalmás lakossága a XVI-XVIII. században. 2003/I-III. (24.) 21-25.p.
- ☐ Bácsalmási hősök az 1848-49-es forradalom és szabadságharc történetében. 2003/I-III. (24.) 38-40. p.
- ☐ Az almási bunyevác nemes családok. (Antunovics, Siskovics, Rudics család) 2004/I-III. (28.) 106-109. p.
- ☐ Török nevek a bácskai bunyevácok között. 2004/IV-VI. (29.) 74-84. p.
- ☐ Mélykút újraterelítése a XVIII. században. 2005/1. (32.) 31-36. p.
- ☐ Sötét napok Bácsalmáson, 1944 novemberében. 2005/1. (32.) 58-59. p.
- ☐ Árpád-kori települések Bácsalmás területén és környékén. 2006/1. (36.) 19-23. p.
- ☐ Almás XVI. századi története, a hódoltság kezdete. 2006/2. (37.) 88-95. p.
- ☐ A leépülés, Bácsalmás XVII. századi története. 2006/4. (39.) 26-29.p.
- ☐ Almás XVIII. századi történetéről. A török utáni idők, a falu újraterelítése, a meginduló fejlődés. 2008/3. (46.) 94-99. p.
- ☐ Almás XVIII. századi története. 2009/2. (49.) 14-28. p.
- ☐ A német betelepítés története. 2009/2. (49.) 29-39. p.
- ☐ Néhány adalék Doroszló és Karavukova betelepüléstörténetéhez. Társ szerző: Szabó Béla. 2009/2. (49.) 40-43. p. Az almási Rudics birodalom felbomlása. 2011/4. (59.) 64-66. p.
- ☐ Földesurai tették mezővárossá: Bácsalmás. Kamarai birtokból mezőváros. 2011/4. (59.) 47-49. p.
- ☐ A bácsalmási gyógyszerészet rövid története. 2012/1. (60.) 33-34. p.
- ☐ Prikidánovics= Latinovics? 2015/3. (63.) 51-52 p.

19. Erdős Csaba fafaragó alkotói munkássága

Erdős Csaba (született Marosvásárhelyen 1958-ban)

Szobrászattal 1978 óta foglalkozik. A szakmát az iskolai évek alatt és nagy erdélyi mesterektől tanulta. Erdélyben a szakmai versenyek eredményei alapján a legjobbak között tartották számon. Családjával 1991 óta él Bácsalmáson, azóta munkáival már itthon is bizonyította kiváló képességeit. Pályafutása során több köztéri alkotást, egyházi berendezést, szobrot, domborművet, stílbútort készített.

Munkássága: Munkáját a fa művészi és magas színvonalú megmunkálása jellemzi. Több kiállításon vett rész, határainkon belül és kívül egyaránt. Magyarországon és külföldön egyaránt több településen megtalálhatók köztéri alkotásai. A remekművei közül jelentősek az oszlopok, kopjafák. Kiemelkedő a Magyar Zarándokút látványos eleme, a szekszárdi Duna-híd fajszi lábánál elhelyezett 14 egyenként hat méteres szoborcsoport, melyből 2 alkotást Erdős Csaba művész úr készített el.

Erdős Csaba az öttusa sportnak is hódol, még napjainkban is. A Bajai Vívó Sportegyesület vezetője. Többszörös szenior öttusa világbajnok.

Elérhetőség:

<https://www.facebook.com/csaba.erdos.33>

20. Erdős Katalin intarziakészítő alkotói munkássága

Erdős Katalin (született: Marosvásárhelyen 1961-ben)

Erdős Katalin 1961-ben született Marosvásárhelyen. Intarziakészítő tanulmányait Marosvásárhelyen folytatta, mesterei kiváló szakemberek voltak. Intarziával 1980 óta foglalkozik. Családjával 1991-ben költözött Bácsalmásra, és azóta itt él, alkot.

Az intarziakészítést eleinte stílbútorok díszítésére használta, majd művészi szintre emelve önálló képi megoldásokat kezdett alkalmazni. Tevékenysége széles palettán mozog.

Munkái között megtalálhatóak a faliképek, bútor ornamentációk, valamint különböző dísz tárgyak intarziás díszítése. Alkalmazza a figuratív mind pedig a nonfiguratív képi ábrázolást. Több kiállításon vett részt Magyarországon és külföldön egyaránt.

Elérhetőség:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100010197217359>

21. Horváth József fafaragó alkotói munkássága

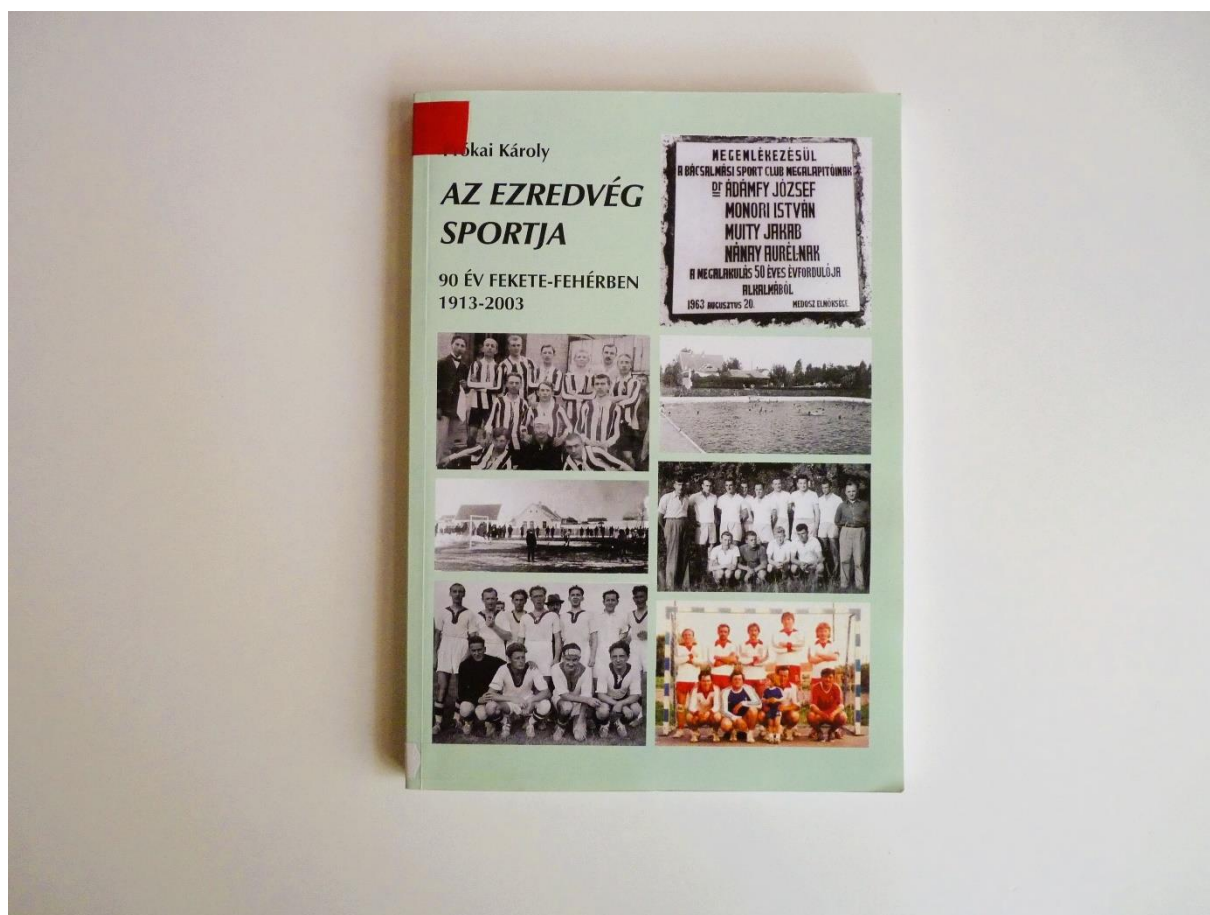
Horváth József (1943-2018)

Horváth József 1943. január 27-én született Bácsalmáson. Családja a történelem viharai kapcsán 1947-ben kerül vissza Csehszlovákiából Magyarországra. Több évtizedes munkája során a népművészet világában gyökerező saját életművet hozott létre. Fafaragásának jellegzetessége, hogy magas szinten tudja egyeztetni a funkcionális és esztétikai szempontokat. A faliképek, használati eszközök mellett bútorkészítéssel is foglalkozott. A maga készítette hagyományos szerkezetet követő székeinek támlájába mély domborítással faragja a népmesei és a saját fantáziája szülte mitológiai jeleneteket. Több neves kiállításon szerepelt, műveivel osztatlan sikert aratva, de jelentős pályadíjakat is a magáénak tudhat. A Bács-Kiskun megyei Művelődési Központ Fafaragó Stúdiójának megszervezése óta tagja, a megyei fafaragó táborok aktív, állandó résztvevője.

A Népművészet Mestere kitüntetést fafaragó tudásáért 1982-ben kapta meg.

Jelenleg az alkotásait, a népi ihletésű bútorait a Vörösmarty Mihály Városi Könyvtárban lehet megtekinteni.

22. Prókai Károly munkássága

Prókai Károly (1952-2023)

1952. március 8-án született Fegyverneken. Általános iskolai tanulmányait Örményesen, középiskolai tanulmányait a törökszentmiklósi mezőgazdasági technikumban végezte. Szakképesítését Nagykanizsán a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Agronómiai Főiskolai Karán szerezte. Végzettségét tekintve mezőgazdasági üzemmérnök.

Középiskolás és főiskolás éveitől versenyszerűen sportolt, atletizált és kézilabdázott. 1974-81 között Nagykanizsán élt és dolgozott, az Olajbányász SE színeiben kézilabdázott.

Bácsalmásra, 1981-ben költözött családjával, ahol az akkori Állami Gazdaság Sertésfőágazat tenyész telepének vezetője lett. A sport Bácsalmáson is megmaradt életében, a helyi kézilabdacsapat irányító játékosa, majd edzője lett. A felnőttekkel elért több ezüst- és bronzhelyezés, valamint az ifjúsági együttessel kivívott megyei bajnoki címet követően az NB II-es női csapat edzőjeként tevékenykedett.

Szívügyének tekintette, hogy sporttudósításaival, melyek az 1990-es évektől a Petőfi Népe hasábjain, valamint internetes oldalakon jelentek meg, tájékoztassa a sportkedvelőket a különböző sportesemények eredményeiről. 2000-2001-ig a Bácska Press havi újság sportszerkesztője, a Bácskai Tükör című alkalmi kiadvány szerkesztője volt. 2005. május 15-től egy éven keresztül szerkesztette és működtette a „Bács-Kun Sport Bácsalmás, Kunbaja és környéke” internetes sportmagazint.

Nagy odaadással kutatta a helyi sport történetét, majd ennek eredményét is bemutatta, két könyve jelent meg ebben a témában. 1994-ben a „80 év fekete-fehérben. A Bácsalmási Petőfi Városi Sport Clubtól a Bácsalmási Petőfi Városi Sportegyesületig” címmel, majd a 2005-ben látott napvilágot” Az ezredvég sportja. 90 év fekete-fehérben”, „Labdarúgás a határ mentén” című összeállítása.

Munkásságát Bácsalmás Városa is elismerte, 2003-ban Bácsalmás Városért Díszoklevél kitüntetésben részesült.

Nyugdíjba vonulása után is nyomon követte a városban történő eseményeket, mindig lehetett rá számítani, ha valamilyen régebbi esemény kapcsán az Ő segítségét kértük. A várost járva, sokat fotózott, képeivel sokaknak szerzett örömet egy-egy pillanat megörökítésével. Nagy örömmel töltötte el a 2022-ben átadott Kézilabda Munkacsarnok létrejöttét, hiszen kedvenc idézete a következő volt: „A sport legyen a szenvedélyed!” Fontos volt számára, hogy a jövő kézilabdázó nemzedéke megkapta azt, amire sporttársaival ők csak vágyakoztak.

23. Rabitovszky Alice tojásdíszítő alkotói munkássága

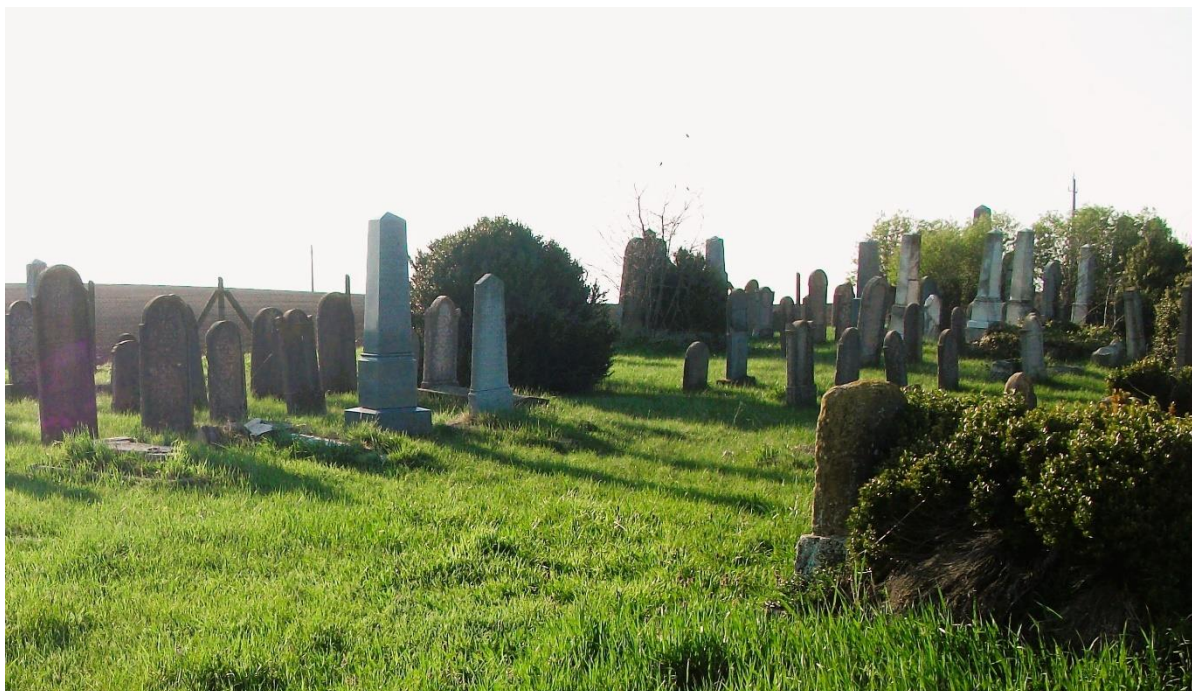
Szeret rajzolni, érdekli a képzőművészet. Régebben gyermekcsoportoknak tartott rajzsakkört. Gyermek és felnőtt kulturális és sport programok szervezésében is aktívan vállalt feladatokat. Kézifestő kisiparosként is dolgozott, akkor kezdett el tojásfestéssel is foglalkozni. Komolyabban 2005 óta foglalkozik tojásdíszítéssel, tojás-művességgel. Faliképeket is készít, többek között textilfestéssel és tojás-applikációval is.

Részt vett több alkalommal közös kiállításon, Budapesten textilképekkel, Üllőn pedig grafikákkal.

A tojásfestés szokása, a tojások díszítése az egész világon elterjedt, mégis kevesen vannak közöttünk, akik ezt olyan művészi szinten művelik, mint Rabitovszky Alice. A munkái jó áttekintést adnak a tojásdíszítés gazdag szín és motívum készletéről, a számtalan alkalmazott módszerről. Tyúk, kacsa, liba, emu és strucctojásra dolgozik, de bármilyen tojást kidíszít!

24. Bácsalmási zsidó temető

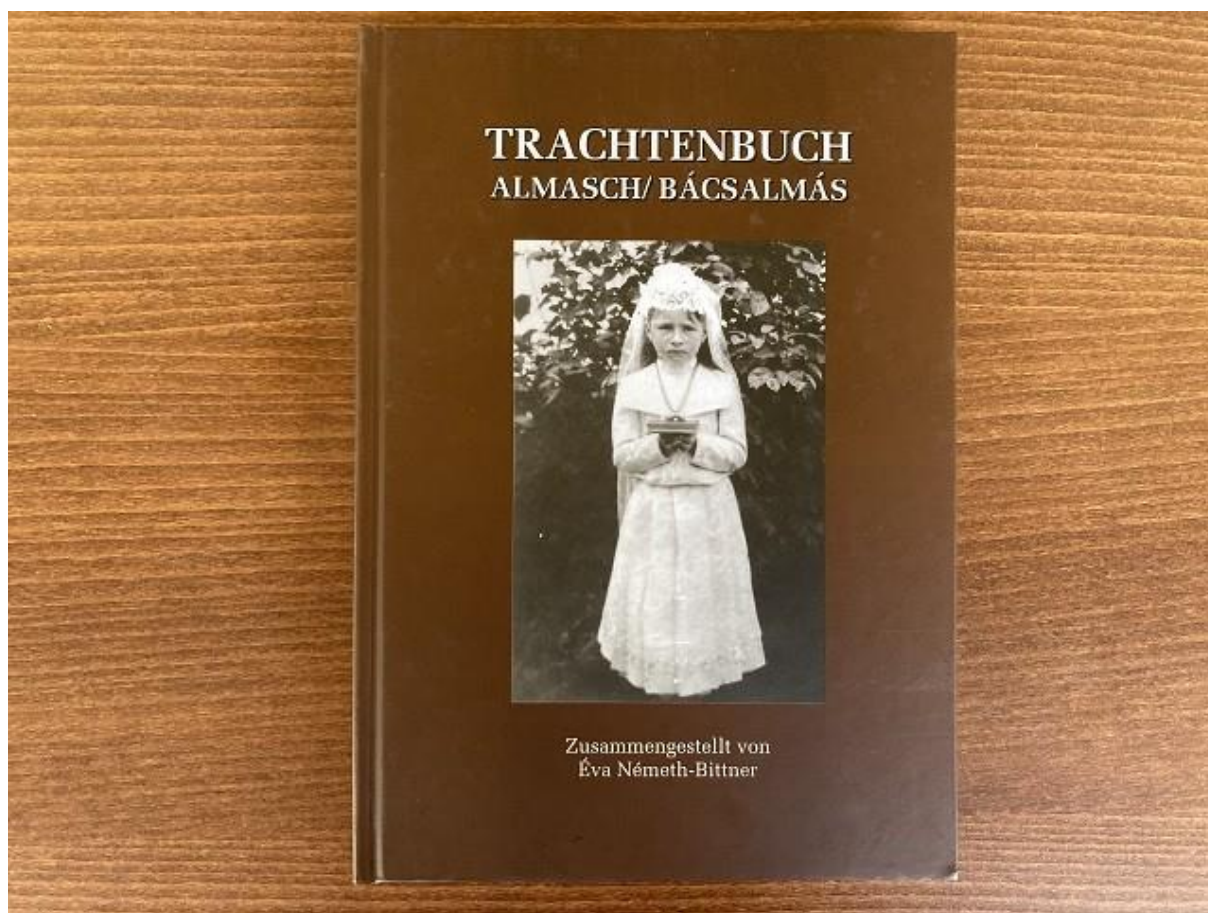
Bács-Kiskun Vármegyei Értéktár része.

A bácsalmási zsidó temető kulturális és helytörténeti értékét tekintve kiemelt jelentőségű. Bácsalmási zsidóság első jelenlétéről az 1750-es, a folyamatos ittlétükről az 1780-as évektől vannak adatok. A helybeli zsidóság jelentős szerepet töltött be a város gazdasági és társadalmi életében. 1944-ben a német megszállást követően az elhurcolt zsidók közül szinte senki nem tért vissza, az egyházközség élete elsorvadt. Az emlékként megmaradt zsidó temető Bácsalmás település ÉNY-i külterületi részén helyezkedik el, a Kálvária utcáról közelíthető meg. HRSZ 0227/2.- területe 1669 m². Az önkormányzat 1992-ben rendbe tetette a sírok környékét, felállította a kidőlt sírköveket és az egész temető körbe lett kerítve. A temetőben négy 1848-49-es honvéd és

nemzetőr is nyugszik. Mindegyik sírkő szinte más, mind egyedi kivitelezésű alkotás, számos motívumkincssel rendelkezik.

25. Németh Miklósné: Magyarországi németek népviselete Bácsalmás

A Magyarországi németek népviselete Bácsalmás című könyv feldolgozza a 18.-20. században Bácsamláson élt német nemzetiség minden korosztályának viseletét, bemutatja a hétköznapi és ünnepi ruházatot, fényképek, ruhaanyagok, szabásminták segítségével.

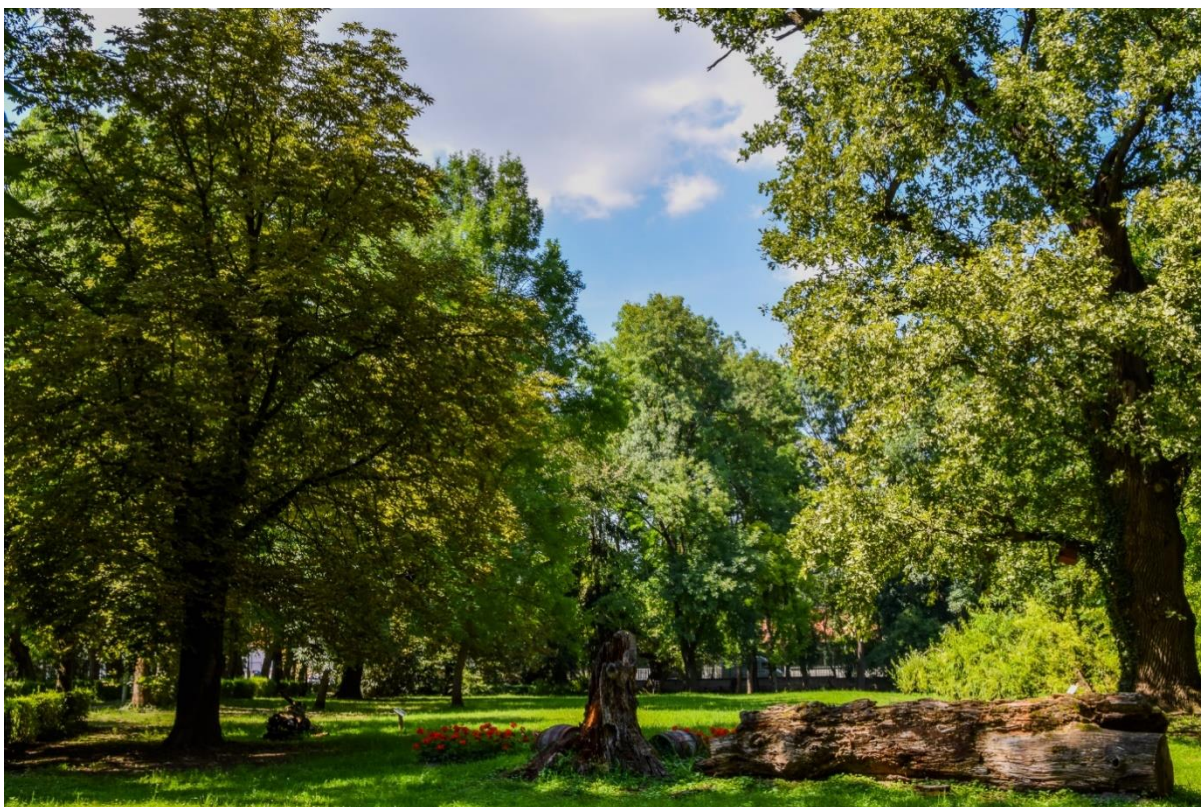
Bácsalmás nemzetiségek által lakott település, több nemzetiség él együtt évszázadok óta, ápolva kulturális hagyományait. A nemzetiségek élete, kultúrája, táncaik a hagyományápolás, mindig az érdeklődésem középpontjában állt, kutatásaim részévé vált, mely kibővült a környező településekre is, megismerve az ott élő nemzetiségi családok szokásait. A múlt, az emlékek felidézik gyermekkoromat, dédnagyanyám meséi, illetve a forrásanyagot nyújtó idősebb korosztály generációkra történő visszaemlékezései, viseletük bemutatása, eredeti fényképek, dokumentációk, anyagok, szabásminták látványa, mind-mind felkeltették kíváncsiságom, s egyben meghatározó tényezővé vált "A MAGYARORSZÁGI NÉMETEK NÉPVISELETE ALMASCH/BÁCSALMÁS" c. anyag feldolgozására. A német nyelvű leírásban a viseletre vonatkozó megnevezéseket a szógyűjteményben, érték növelésként eredetiben is rögzítettem. A 18.-20. század 40-es éveikig tartalmazza a településen valamikor itt élő különböző korosztály viseletét, időrendi sorrendbe téve az ünnep- és hétköznapi gyermek-, női-, férfi viseletet a születéstől-haláláig, illetve felhasználva, illusztrálva, a gyűjtött ruhaanyagok, szabásminták, képek mellékletével.

26. Kossuth park és a Fakopáncs tanösvény

A Nagy Fakopáncs Tanösvény Bácsalmás Város Önkormányzatának támogatásával, a Bácsalmási Kulturális Központ és a BÖKK Nkft. közreműködésével készült el. A tanösvény névadó állata a nagy fakopáncs, ami a Kossuth park jellegzetes madara. A Kossuth parkba belépve a névadó nagy fakopáncs fából faragott szobra fogadja a látogatókat.

A mintegy 4 hektár kiterjedésű park a település központjában, a Szent János - Damjanich - Dózsa György utak által határolt területen áll. Keresztül folyik területén a Kígyós-ér-főcsatorna. A parkban közel 300 éves kocsányos tölgyek találhatók, ezen kívül még olyan fák is felfedezhetők, mint a zöldjuhar, a juharlevelű platán, a vadgesztenye, a magyar kőris, a szil és az ostorfa. A rovarvilága is különösen sokszínű, van itt nagy hőscincér, szarvasbogár, szitakötő, kőris és rózsabogár, madárfajban is változatos a park, megtalálható a nagy fakopáncs, a fülemüle, a tengelic, a rozsdafarkú, a bagoly, a kék és a széncinege. A park nagyon szépen rendben tartott, kellemes kirándulóhely a város szívében, egész évben szabadon látogatható.

A Nagy fakopáncs tanösvény a Kossuth parkban került kialakításra, mely kiemelkedő természeti értéket képvisel a környéken.

Az ösvény a Bácsalmás környékén található természeti értékeket, élőhelyeket mutatja be. Az útvonalat végigjárva kiemelkedő szépségű környezetben szerezhethetünk ismereteket a környék botanikai, zoológiai, történelmi és kultúrtörténeti értékeiről. A tanösvény címerállata a nagy fakopáncs, amely a Kossuth park egyik jellegzetes madara. A tanösvény elsősorban a gyerekek és a fiatalok számára készült, de a felnőtteknek is számos tudásanyagot közvetít.

A tanösvény útvonalát információs táblák és interaktív feladatok színesítik. A tanösvény egyik része a parkban végigcsörgedező Kígyós ér mellett fut végig.

A másik része a park tisztására vezet, ahol a Kígyós partján álló Nepomuki Szent János szobor, az élő fűz építmények és a fából faragott állatszobrok várják a látogatókat.

A helyi védett értékek természeti értéke mellett a település történetéhez is szervesen kapcsolódik, és ezek bemutatásán, megismertetésén keresztül erősíthető a fiatalabb generációk településhez való kötődése.

Elérhetőség:

<https://www.facebook.com/bacsalmasikossuthpark>

VI. Természeti környezet:

27. Gyapjas gyűszűvirág

Bács-Kiskun Vármegyei Értéktár része.

A gyapjas gyűszűvirág Délkelet-Európából származó, a világon sokfelé elterjedt növényfaj. Leginkább száraz sztyepréteken, sziklagyepeken, pusztafüves lejtőkön, karsztbokorerdőkben terjedt el. Nevét onnan kapta, hogy virágzati tengelye és csészelevelei szőrösek, gyapjas-molyhosak.

A gyapjas gyűszűvirág az útifűfélék családjába tartozó fokozottan védett növényfaj. A gyapjas gyűszűvirág egyike a legfontosabb gyógynövényeinknek. Leveleiből szívbántalmak elleni gyógyszert készítenek.

Bácsalmáson a Sóstó nyugati oldalán lévő kocsányos tölgy erdősávban Európa legnagyobb, mintegy 5.000-6.000 tőszámú gyapjas gyűszűvirág élőhelye van - védetté nyilvánítás éve 1992.

A Sóstó körül 2022-ben tanösvény létesült, ahol a kiránduló

megismerheti a tó keletkezésének és egykori hasznosításának történetét, hosszú távú megőrzése érdekében tett lépéseket, valamint egyedi élővilágát, miközben megleshetik a szikes tó madárvilágát és a tavat kezelő, azon legelésző bivalyokat.

Elérhetőség:

GPS: 46.090445, 19.333212

<https://www.facebook.com/bacsalmasisosto>

VII. Turizmus és vendéglátás

28. Bácsalmási Ökoturisztikai Látogatóközpont

A Kígyós-horgásztó mellett található régi ifjúsági tábor 2020 és 2022-ben történő teljes körű felújítása során kialakított közösségi terek kiállításain a látogatók megismerkedhetnek a Felső-Bácska Homokhát Natúrpark bácskai részének természeti és kulturális örökségi értékeivel.

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat, mint konzorciumvezető és a Felső-Bácskai és Homokhátú Értékmegőrző Natúrpark Egyesület, mint konzorciumi tag a "Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés" témakörben meghirdetett pályázati konstrukció (TOP-1.2.1-16) keretében pályázati támogatást nyert el "Az EuroVelo 13 kerékpáros útvonal és környezetének ökoturisztikai fejlesztése" témában.

A 2020-ban megvalósult fejlesztési elemek a nemzetközi kerékpáros útvonal Nagybaracska és Kelebia között kijelölt Bács-Kiskun megyei szakaszához kapcsolódnak. A három helyszínen - Bácsalmáson, Tompán és Kelebián - megvalósult látogatóközpontok kiemelt célja az újonnan létrejött, 2018-ban névhasználati jogot kapott Felső-Bácska - Homokhát Natúrpark természeti és kultúrtörténeti örökségének bemutatása.

A natúrpark 12 település - Ásotthalom, Bácsalmás, Bácsszőlős, Csikéria, Tompa, Katymár, Kelebia, Kunbaja, Madaras, Mátételke, Öttömös, Tataháta és Tompa - összefogásával jött létre, hogy megőrizze és látogathatóvá tegye a térség értékeit.

A Bácsalmási Ökoturisztikai Látogatóközpont 2020-ban kialakított interaktív kiállításain a látogató részletesen megismerkedhet a Felső-Bácska Homokhát Natúrpark bácskai részének természeti és kulturális örökségi értékeivel.

2022 folyamán, a látogatóközpont területén további fejlesztések - interaktív kiállítások, vendéglátóegység, bolt, ifjúsági táboroztatásra alkalmas helyiségek, élménypark – valósultak meg Bácsalmás Város Önkormányzata nyertes TOP-1.2.1-16 pályázatának köszönhetően.

Elérhetőség: Bácsalmás külterület, Kígyós-horgásztó mellett. GPS: 46.095198, 19.311222

<https://www.facebook.com/bacsalmasiokospark>